

“Куорсун” айар түмсүү Саҥа дьыллаабы анал таһаарыыта.

Ахсынньы
28 күнэ
2023 сыл

Чаппанда модельнай бибилэтиэкэтэ

Үтүө-мааны Чаппандабыт нэһилиэгтн олохтоохторо, Саҥа дьылынан!

Саргылаах Саҥа дьыл салаллан кэлбитинэн итиитик-истинник эбэрдэлээтэхпит буоллун!

Баҕарабыт үүнэр саҥа сыл эһиэхэ барыгытыгар үөрэххэ, үлэбэ үрдүк ситиһилэри, элбэх үөрүүнү-көтүүнү, эбиллини аҕаллын, дьийэ кэргэннитигэр ил-эйэ, дьол тосхойдун, доруобай чэгиэн буолун.

Саҥа дьыл оҕо аймахха, улахан да дьонно саамай күүтүүлээх, кэтэһиилээх бырааһынньыкпыт буолар.

“Куорсун” айар литературнай түмсүү нэһилиэкпитигэр, аныгы үйэ хаамытынан. батсаап ситим нөҥүө, бэйэ-бэйэбитин кытта, билсирэн, хоһооннорун нэһилиэкпит олохтоохторугар, күннэтэ билиһиннэрэ, сырдата турабыт, ону сэргэ нэһилиэк иһинэн тахсар “Чаппанда уоттара” хаһыакка эмиэ таһарабыт. Быйылгы сылга бам ыйыгар “Ньурба уоттара” айар түмсүү чилиэннэрин кытта көрсүһүү, Н.Т.Степанов аатынан түмэлгэ буолан ааспыта

Васильева Клара Дмитриевна (1944с.) — поэтесса, 1996 с. Саха Республикатын суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ, Россия журналистарын сойууһун чилиэнэ. Ньурба оройуонун Бочуоттаах олохтооҕо. Бу кэлэр 2024 сыл тохсунньу 4 күнүгэр, баара буоллар 80 сааһын бэлиэтиэхтээх этэ. Клара Дмитриевна 1970-1992 сылларга Ньурба улууһун “Ньурба” хаһыатыгар секретарь-машинистканан, корреспонденынан үлэлээбитэ. 1970 сылтан бэчээттэнэр. 1985 сыллаахха “Чэчир-85” диэн ааттаах кассетаҕа “Кучу” хоһооннорун хомурунньуга тахсыбыта. Кэлинни хоһоонноро, кэпсээннэрэ республика хаһыаттарыгар, сурунаалларыгар, ону таһынан эдэр суруйааччылар “Кырдал кыталыктара”, “Оһуор” хомурунньуктарыгар бэчээттэммитэ. 1993 сыллаахха “Кубалаах күөл”, 1995 сыллаахха “Күөх суһум”, 1999 сыллаахха “Тэрчи”, 2003 сыллаахха “Көмүс кытах”, кэлин 2014 сыллаахха З.Е.Ильина, М.Р.Ноева хомуйан “Сырдык ырам сыккыстара”, Т.Д.Сидорова хомуйан “Сүрэх баҕатынан, бэйэ дьулуурунан” диэн кинигэлэрэ күн сириг көрбүттэрэ. 1992 сыллаахха журналистар республиканскай бириэмийэлирин лауреата буолбута.

Клара Дмитриевна хомоҕой тыллаах хоһоонньут, суруналыыс, кылгас кэрчик кэпсээннэрдээх, поэмалардаах. Кини хоһоонноро араас тиэмэҕэ бааллар, ол кудук ийэтигэр анаабыт элбэх хоһооннордоох, төрөөбүт дойдута, таптал, олох, үлэ туһунан хоһооннорун сэргэ саамай күүтүүлээх бырааһынньыкпыт саҥа дьыл туһунан хоһооннорун биһиги саҥа дьылы көрсө билиһиннэрэбит.

Сана дыл.

Хаар сыттаах хампа күөх
Харыйа киэргэллээх
Сана дыл киэһэтэ
Дьиктитэ бэлэхтээ.

Сана Дьыл сана дьол
Алгыһын ажал дуу,
Сана Дьыл сана дьол
Аал уотун умат дуу...

Симэхтээх харыйа
Сандаара күлүмнээ,
Сүргэни ыллатан,
Көй үөрүү үнкүүлээ.

Сана Дьыл дьол-соргу
Суһумар суулаа дуу,
Сана Дьыл дьол-соргу
Кустугар куустар дуу...

Киэргэллээх саалаба
Кэрэ түүл ыалдыттаа,
Сахалыы өй - санаа
Кылаанын кынаттаа.

Сана Дьыл саргы, дьол
Тускулун тутус дуу,
Сана дыл саргы, дьол
Уйгутун уһан дуу...

Сана дыл киэһэтэ.

Сана Дьыл киэһэтэ
Олус да күүтүүлээх,
Ол күүтүү бэйэтэ
Туох эрэ дьиктилээх.

Кэтэспит киэһэбит
Үтүмэн үөрүүлээх,
Ситтэрбэт иэйиинэн
Кэрээбэт эйгэлээх.

Харыйа лабаата
Лаглайа симэнэр,
Уот кыымнаах лаампата
Угуйа тырымныыр.

Уон икки буолууга,
Уой, өссө үөрүүлээх,
Хаарчаана кириитэ
Хайҕанар көстүүлээх.

Сана Дьыл кэрэ түүл
Кэриэтэ туох эрэ
Кистэлэн дьиктилээх,
Кэхтибэт кэрэлээх.

02.01.2007

аСана дылҕа

Сана дыл үүнүүтэ
Сайаҕас иэйиилээх,
Соргу-дьол кэлиитэ
Сонуччу үөрүүлээх.

Сана Дьыл киэһэтэ,
Сандаара тырымнаа,
Сана Дьыл иэйиитэ
Санаабын кынаттаа!

Сана дыл аайытын
Дьылҕабын ааттыбын,
Харыйам лабаатын
Аахтара - алҕыбын.

Бар дьонум аатыгар
Бастыны барҕалаа,
Сарсынны баардыгар
Саханы арчылаа!

Сана Дьыл күөх түүнэ
Ырыата бэлэхтээ,
Саабырбыт иэйиинэн
Тапталбын биьиктээ.

Сана дыл эрэлэ
Самныбат буолуохтун,
Дьон-сэргэ сурэбэр
Дьол уйа туттуохтун!

*Ырыаларым-хоһооннорум
Ылланангыт , аабыллангыт
Алаас кыһын санатаарын
Алгыс буолан тарҕанаарын.*

- диэн Клара Васильева суруйбут
тылларынан түмүктүүбүн.

Сана күммүт тахсара
Сарыалынан дьиримни,
Чабылыннас уотунан
Мичээринэ бэлэхтээн.

Сана ыра санаалаах
Сана сылы көрсүһэ,
Үрдүк ыраас бағалаах
Үрдэллэри дабайа.

Сана сылы кэтэһэ
Сылаас тылы ингэрэ,
Сырдык иэийи истини
Ташталынан толоро.

Сана түспүт хаарбыт
Оһуор дьарбаа киэргэлин,
Кырыпах хаары тибийэ
Омоох суолу батыһа.

Араас өнүг биэрэ
Сырдык уотун арыһа,
Күүтүүлээх күммүт
Сана сылбыт дьоро киэһэбэ

Эргий сыдыаай харыйа
Чуумпу күнү бэлэх ууна,
Сана сылы кустук өнө арааһа
Хас биирдии сүрэххэ ингэрэ.
Тупсууна. 10.12.23

Айар түмсүү Сана дьыллаабы сана айыллыбыт, сибизэй хогооннорун билиһиннэрэбит.

Күүтэр күндү киэһэбит
Сана сылбыт үүнэр күнэ,
Баға санаа туолар түүнэ
Сулусчаанын үөрэ, мичик
гынна.

Чугас дьонгун кытары
Оҕолордуун сиэннэрдиин
Бары түмсэр киэһэбэ
Бары бииргэ буолуобунг.

Уоттаах сырдык харыйа,
Дьолу түстүүр бар дьонго
Сунум уотун ыспахтаан
Ыраахха диэри угуһа.

Аанын аһа тосхолун ыһа,
Эһэ дьылбыт кырдыбаһа
Сырдыгы сыдыаайа сирдии
Дьолбут тырымны кэлиэ.

Санаан кэллим оҕо саас
чуораанын
Умнуллубат кэмнэрин
Ахтылғаннаах саастарын
Заал аһаҕас аанын

Симэммит күөх харыйа
Сырдык араас киэргэлэ
Умсугутар умайар сулуһа
Дьон сэргэ үөрүүтэ.

Заал иһин толорор музыка
Дьон бары үнкүүтэ эргийэ
Түннүккэ чыпчынныыр
уоттара
Эдэр саас умнубат сабаға

Сана сыл кэлбит туоһута
Уулусса уотунан сандаара
Үөрүүгэ куустара кынатты
Уйдара дабайа сүүрэннэ.

Тупсууна
27.12.23

Киэһэ утуйаары сытан
Кэлэр сылы күүтэр киэһэни,
Санаан кэллим ый быыһа
Оҕо сааспар тэнни холоон.

Уларыйа атыннык
Сылбыт кэмэ олохпут
Санаабыттан атына
Ойуулаан көрдөрө харахха.

Бэл харыйабыт туспа
Уота күөһэ элбэбэ
Арааһыттан атына
Эргийэрэ дьүһүнэ

Ойууртан кэлбит харыйа
Айылба анаан үүннэрбит маһа
Сыттыын тунуя
Сүрэбин ортотунан киирэ.

Лабаата көбөрө кестө хойуута,
Ооньуурун ойуута кэрэтэ
Чыпчылбан кэмэ санатан
Харахпар бу баарды көһүннэ.

Оҕо саас умнуллубат түгэнэ
Эриэккэстэй сыдыаана
Бары көхтөөх кэмнэрэ
Күлүмнээн сырдыга аастаба.

Күүтэр күндү киэһэбит
Сага сылбыт үүнэр күнэ,
Баба санаа туолар түүнэ
Сулусчааныын үөрэ, мичик гынна.

Чугас дьонгун кытары
Оҕолордуун сиэннэрдиин

Уоттаах сырдык харыйа,
Дьолу түстүүр бар дьонно
Сунум уотун ыспахтаан
Ыраахха диэри угуйа.

Аанын аһа тосхолун быта,
Эһээ дьылбыт кырдыабаһа
Сырдыгы сыдыайа сирдии
Дьолбут тырымныы кэлиэ.

Тупсууна

Оҕо сылдьан олус да,
Күүтэрбит дии биһиги,
Сага дьылы.
Маҕан мааны хаар түһэрэ,
Дьикти кэрэ да буолара.
Онтон күүтэн
сабалыырбыт,
Күнү -дьылы аабарбыт.
Торуоскалаах оонньор,
Мөһөөччүгэр толору,
Салаасканнан соһон кэлэр,
Үгүс минньигэс бэлэбин.
Дыргыл сыттаах
харыйабыт,
Араас уотунан умайарын,
Араас өннөөх кумаабынан,
Эгэлгэ элбэх
оонньуурунан,
Харыйабытын киэргэтээри,
Үөрэ-көтө, дьоллоно,
Ол түбүгэр түһээччибит.
Араас энин көрүннээх ,

Хаар бөһөтүн кырыйаммыт,
Түннүкпүтүгэр
иилээччибит.

Өһүөбүтүгэр быа
тардаммыт,

Онтон хаары намылытан,
Үөһээтгэн хаар түһэринии,
Баата бөһөтүн барыырбыт.

Араас өннөөх кылбачыгас
Дождиктары быыстарыгар,
Төгүрүк ёлка шаариктарын,
Киэргэтэммит иилэрбит.

Сага дьылбыт туһунан ,
Ким элбэх хоһоон билэр,
Сага ырыа үөрэтэммит,
Тымныы Моруос
обонньордуун,

Кини кэрэ
Хаарчаанатыныын,
Уонна сиэнэ уолчаанныын,

Сага дьыллыын,
Хороводтаан,ыллаан-
туойан,

Сага Дьылбытын
көрсөөччүбүт .

Умнуллубат оҕо сааспыт,
Кэрэ-бэлиэ остуоруйата,
Билигин даһаны долгуйа,

Кэрэни-дьолу эрэ күүтэбит,
Бэйэ-бэйэбитин эбэрдэлэһэ,
Үчүгэйи эрэ бабарсабыт.

Дьоллоох, доруобай эрэ
буолун бар дьонум!!!

Саргылаах Сага
Дьылынан!!!

Салаллан кэлбит Сага
Дьолунан!!!

Кэскилээнэ 2023 с.

Олорон эрэн санаатым
Оџо сааһым харыйатын
Оскуолаџа дьуолкаџа
Оџолордуун барарбын
Дыргыл сыттаах киистэлээх
Лагларыспыт лабаалаах
Чаџылыһар уоттардаах
Араас киэргэл оонньуурдаах
Оџо сааһым харыйатын
Билинни кэм харыйатын
Дууһам олох ылыммат
Тимир араама умнастаах
Быласымаас киистэ лабаалаах
Уотун күөһүн киэргэлин
Аныгы олох сиэринэн
Ону баџас сирбэппин
Ол эрэн,ол эрэн
Оџо сааһым харыйата
Оонньуурдара аџыйаатар
Уоттара да чыпчыннаабатар
Оџо киһи санаабар
Онтон ордук дьуолканы
Олох билбэт эбиппин

Байбал Сэмиэнэп

04.11.23

Чаппанда

Саһа дьыл киэһэтин
Кэтэһэбит ээр сэмээр
Саһа дьылга эрэнэ
Үчүгэһи күүтэбит

Баара ээ миэхэџэ
Эдэр сэнэх эрдэххэ
Харыйа дьиримниир уотугар
Үнкүү битии кэмнэрэ

Ардыгар үнкүүгэ бардахха
Кытыыттан кыыс аймах быыһыттан
Биир харах куруутун кэтиирин
Сүрэџим сэрэйэр курдуга

Саһа дьылым бэлэџин
Олоџум аргыһа буолуоџу
Мин бэлэх ылбытым

Кыбыстыман дуу кыргыттар
Уолуйуман дуу уолаттар
Сүрэх тугу кэпсиирин
Харах тугу көрөрүн

Саһа дьылга көрсүөххүт
Саһа дьылгыт бэлэџин
Уоттаах таптал сүрэџин
Бэлэх тутан барыаххыт

Үнкүү битии киэһэтэ
Дьолу эрэ бэлэхтиэ
Олоруман дуу уолаттар
Кыбыстанһан кыргыттар

Көрсүөххэһин үөрүүнэн
саһа кэлбит сылбытын

Байбал сэмиэнэп .21.12.23

Хаһыакка бэлэмнээтэ:библиотекарь Тимофеева Е.С.

